

Роль асистента вчителя у роботі з дітьми ООП, які мають труднощі в оволодінні навичками письма та читання.

Фахівець «вчитель – логопед»

КУ «ІРЦ» Первомайської міської ради

Харківської області

Петяна Лозовська

Кількість осіб в
ЗЗСО,
яким видано
висновок ІРЦ
з III та IV рівнем
підтримки

Порушення опанування письма – **дисграфія** – спотворення чи заміна букв, викривлення звуко-складової структури слова, порушення злитого написання слів і речень, аграматизми.

Труднощі сприйняття тексту – **дислексія** – нездатність сприймати друкований чи рукописний текст і трансформувати його у слова, заміни і змішування звуків; побуквене читання; спотворення звукоскладової структури слова; вади розуміння прочитаного; аграматизми.

особливості стану сформованості навички читання

III рівень підтримки

- ✓ Спосіб читання переважно **складами, складами та словами.**
- ✓ Темп читання повільний.
- ✓ Читання недостатньо інтоноване, монотонне.
- ✓ Читання містить помилки одного або різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски літер і складів, заміни та змішування літер, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування літер, які позначають звуки, близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих літер, додавання зайвих літер та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури)
- ✓ Розуміння прочитаного неповне (**переказ із порушеною послідовністю подій**), труднощі у формуванні умовисновків

IV рівень підтримки

- ✓ Спосіб читання **буквами та складами, складами**
- ✓ Темп читання повільний
- ✓ Читання недостатньо інтоноване, монотонне
- ✓ Читання містить помилки різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски літер і складів, заміни та змішування літер, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування літер, звуки яких близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих літер, додавання зайвих літер та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури);
- ✓ Розуміння прочитаного неповне, труднощі у формуванні умовисновків.

особливості стану сформованості навички письма

III рівень підтримки

- ✓ Письмо містить помилки **одного** або різних типів:
 - *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих літер, неправильне прогнозування тощо),
 - *орфографічні* (недостатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, недостатнє знання та/або розуміння відповідних правил),
 - пунктуаційні.
- ✓ Висловлення думок письмово **може мати певні особливості**, які проявляються у використанні простих речень.
 - **Загалом особливості проявляються у функціонування усіх ланок усного мовлення, а також когнітивних функцій (сприймання, уваги, пам'яті, уяви, розумових операцій), які не відповідають віковій нормі.**

IV рівень підтримки

- ✓ Письмо містить помилки **різних типів**:
 - *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих літер, неправильне прогнозування тощо),
 - *орфографічні* (недостатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, недостатнє знання та/або розуміння відповідних правил),
 - пунктуаційні.
- ✓ Висловлення думок письмово не є **можливим**.
 - Загалом особливості проявляються **у вигляді початкового етапу** формування навичок писемного мовлення з вираженням зниженням якості в поєднанні з особливостями функціонування всіх ланок усного мовлення, а також когнітивних функцій (сприймання, уваги, пам'яті, уяви, розумових операцій), які не відповідають віковій нормі.

**Навчання дитини з
навчальними
труднощами вимагає
від педагогів
залучення та
використання
спеціальних методів і
прийомів**

- ✓ Під час читання дитина має використовувати *трафарет-лінійку* із віконцем.
- ✓ Матеріал для читання сприймається краще із застосуванням *прозорих кольорових накладок*.
- ✓ Збільшений розмір та вид друкованого *шрифту*.
- ✓ Доцільно та необхідно *додатково прочитувати інструкції* для дитини педагогом.
- ✓ Під час закріплення нового матеріалу та його домашньому опрацюванні необхідно використовувати *відповідні аудіо матеріали*, які учень зможе самостійно прослуховувати.

***Навчання дитини з
навчальними
труднощами вимагає
від педагогів
залучення та
використання
спеціальних методів і
прийомів***

✓ Важливим є застосування прийому «письмо вголос». Все, що записується має проговорюватися, як під час самостійного письма, так і під час диктантів.

Учень має акцентувати свою увагу на звуках, як в усному розмовному мовленні не мають чіткого, вираженого звучання. Особливої уваги щоразу потребує кінець слова. Його чітке вимовляння під час письма сприятиме подоланню навички дописувати навмання зайві елементи. Послідовне і чітке проговорювання має скласти для дитини нову міцну опору під час виконання будь – яких письмових вправ.

**Навчання дитини з
навчальними
труднощами вимагає
від педагогів
залучення та
використання
спеціальних методів і
прийомів**

- ✓ Для забезпечення формування письма, правильність якого зможе контролювати дитина, необхідно дотримуватися таких правил:
 - **зниження темпу диктування;**
 - **збільшення часу на самоперевірку;**
 - **супровід дитини під час самоперевірки на початкових етапах.**
- ✓ Дитина має навчитися застосовувати плавне поскладове читання написаного з поступовим просування від слова до слова у повільному темпі.
- ✓ З метою уникнення змістових здогадок необхідно використовувати *трафарет – лінійку із спеціальним віконцем*, в якому видно лише один рядок. Згодом самоперевірка може відбуватися без допомоги дорослого.

ІГРИ ТА ВПРАВИ

з метою:

**□ ОПАНУВАННЯ
НАВИЧОК ЧИТАННЯ**

**□ ОПАНУВАННЯ
НАВИЧОК ПИСЬМА**

ДИСЛЕКСІЯ

❑ Вправи на розвиток фонематичних процесів

Вправи: «Впіймай слово», «Впіймай звук», «Впіймай склад», «Впіймай слово зі заданим звуком», «Придумай слово», «Який звук останній», «Який звук перший», «Порахуй звуки».

ВПРАВА «Знайди слово до схеми»

Мета: формування звукового аналізу за уявленнями.

Завдання: добір із запропонованих варіантів слова, яке відповідає певній звуковій схемі.

Інструкція: знайди з-поміж слів таке, що відповідає намальованій звуковій схемі, наприклад: (диня)

ДИСЛЕКСІЯ

□ Вправи для подання «механічного читання»

(порушення розуміння прочитаного слова, фрази, тексту при правильній техніці читання)

Вправи: «Встав пропущене слово», «Розділи слова», «Що зайве?», «Вірші-плутанки»

Вправа «Щоб речення зрозуміти — слова треба розділити»

Мета: формування звуко-буквеного аналізу на рівні слів і речень на основі зорового сприймання.

Завдання: поділ слів у реченні, які надруковано разом.

Інструкція: розпізнай слова у поданому ряді букв.

*Наприклад: **СОНЦЕЯСНЕЄВСТАЄБУДЕДЕНЬГАРЯЧИЙ.
БДЖОЛАМАЛААЙТАПРАЦЮЄ.***

(Сонце яснее встає – день буде гарячий.

Бджола мала, а й та працює.)

ДИСЛЕКСІЯ

❑ Вправи для подання аграматизмів під час читання

(неправильне прочитання відмінкових закінчень іменників і прикметників, форм і часів дієслів, порушення узгодження частин мови в числі, роді, відмінку та ін.)

Вправи: «Знайди закінчення», «Склади прислів'я», «Встав літеру», «Перестав букви, щоб вийшло нове слово», «Склади слова з половинок»

Дібрати 1-й склад із дужок, прочитати слова.

_зар, _зок,
_тон, _кет,
_нан, _лет,
_ран, _лок,
_гаж, _фет
(бу, ба, бі)

Який склад заховався за сніжинкою?

дівчи ❄️
підло ❄️
котле ❄️
банду ❄️
кімна ❄️
ковба ❄️
зайчи ❄️
карти ❄️
фабри ❄️

Прочитати парами прикметники, дібрати до них іменники.

сірий	-	сіренький
білий		біленький
синій		синенький
чорний		чорнений
жовтий		жовтенький
зелений		зелененький
червоний		червоненький

Прочитати іменники в називному та родовому відмінку.

Є	немає
ляльки	- ляльок
доньки	доньок
пісеньки	пісеньок
бурульки	бурульок
яблуньки	яблуньок
скриньки	скриньок
вишеньки	вишеньок
парасольки	парасольок

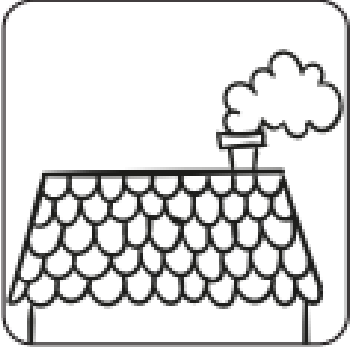
ДИСТГРАФІЯ

Вправа «Коректурна правка»

учень щодня по 5-6 хвилин працює над задачею – викреслює у запропонованому фрагменті тексту певні букви. Доцільно, щоб шрифт був великим.

Пройди від великої літери Д до диму, прокладай доріжку тільки літерами Д

Д	Д	Л	Х	О		
Е	Ш	Т	Д	Д	Д	Т
О	Н	И	У	Ц	Д	Е
И	Д	Д	Д	Д	Д	К
Ч	Д	К	М	Л	К	М
К	Д	Д	Й	М	О	Ш
Ж	Н	Д	В			
Х	И	Д	Л			
Й	Т	Д	Д			

ДИСТГРАФІЯ

Вправа «Опиши картинку»

Запропонуйте учню описати зображення кількома фразами. Причому головна умова – кожне наступне речення має збільшуватись на 1 слово у порівнянні з попереднім, повторюючи попередній фрагмент.

Приклад завдання: Діти грають

- _____ на _____
(діти грають на вулиці)
- _____ на _____ з _____
(діти грають на вулиці з м'ячем)
- _____ на _____ з _____ у _____
(діти грають на вулиці з м'ячем у футбол)

ДИСТГРАФІЯ

Вправа

«Склади речення за схемою»

ДИСТГРАФІЯ

Вправа «Пишемо вголос»

Сенс завдання полягає в тому, що учень все, що пише, промовляє вголос. При цьому читати вголос треба так, щоб кожна буква була промовлена виразно і голосно. Для дисграфіків досить складне завдання дописати слово до кінця, тому обов'язково потрібно промовляти слова максимально чітко.

ДИСТГРАФІЯ

Вправа «Пропущені літери»

Ця вправа розвиває уважність і навички письма у дитини. Для її виконання необхідно на основі готового фрагменту скласти новий текст, де пропущені букви. Завдання школяра – заповнити пропуски відповідними літерами.

№1. Списати. Вставити пропущені букви Т – Д. Визначити наголос.

Велосипе*, верблю*, *ирек*ор, кори*ор, горизон*, асфаль*, очере*, космонав*, секун*а, *ривога, колек*ив, сан*име*р, *ециме*р, апе*и*, комп'ю*ер, бібліо*ека, а*реса, айс*ра, ав*омобіль, ме*ал, бе*он, район, прези*ен*.

Списати загадку, вставляючи букви: **п, т.**

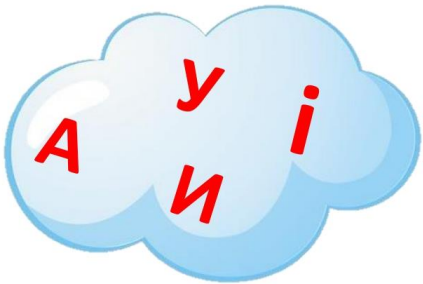
**Він аж вісім
ніжок має,
_аву_инки
ви_лі_ає. Він не
люби_ь наших
рук. Зву_ь
_варинку цю...
_авук.** (Н. Гуркіна)

ДИСТГРАФІЯ

Вправа «Хмаринки»

Вчити визначати наявність потрібного голосного звуку , розвивати фонематичні процеси, формувати навички звуко – буквеного аналізу, збагачувати словниковий запас.

КАРТКА №3

Н . С
Р . К
Д . М
З . Б

КАРТКА №4

Р . Т
Б . К
Л . С
Ж . К

КАРТКА №13

Г . З
Б . Г
Д . Ш
Ш . К

КАРТКА №14

С . Д
К . Д
Х . Д
Ч . К

ДИСТГРАФІЯ

Гра «Знайти слово»

Мета: напрацювання навички пошуку та синтезу інформації у текстовому форматі.

4. *Пограй в гру «Варю борщ». З чого варять борщ?*

Склади і запиши слова.

ка	со		мор			
ци	ри		пу	ста		
	ква	пля		по	кар	
бу	до	ряк		ля	то	мі

ДИСТГРАФІЯ

Вправи для подання оптичної дисграфії

Знайти букву, що відрізняється від інших.

е е е е е е е е е
и и и и и и и и и
і і і і і і і і і і і
у у у у у у у у у у
а а а а а а а а а а
а а а а а а а а а а
о о о о о о о о о о

Записати слова в 2 стовпчики: **п - т**.

кріп, кріп,
суп, білеш,
брап, грип,
береш, сніп,
короп, киш,
серп, салап,
секреш, сироп,
шахісп, скрип

Назвати букви (**т, п**) за кількістю елементів.

п пп пп пп пп пп пп
пп пп пп пп пп пп пп

Підрахувати кількість букв - **п**.

п т п п т п т п

Підрахувати кількість букв - **т**.

т т п т п п т п

Прочитати склади з умовними буквами.

па по пи пу пе
пу па пи пе пі

ДЛЯ СПРИЯННЯ ЗАСВОЄННЯ ПРЕДМЕТІВ ДИТИНОЮ НЕОБХІДНО:

АДАПТОВАНІ ВАРІАНТИ ТЕКСТІВ

**АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ВИКОНАННЯ
ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ**

**ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАСОБІВ**

ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ ЗАВДАНЬ

ЗБІЛЬШЕННЯ ЧАСУ

ВИКОРИСТАННЯ АУДІО МАТЕРІАЛІВ

МИ — СИЛЬНІ!
МИ — УКРАЇНА!

